

Selmezbányai Hetilap

TÁRSADALMI HETILAP.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

SZENTGYÖRGYI EDE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utca 74./III. sz. a hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is ezimzendő.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:

Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 „
Negyedévre 1 „

Egyes szám ára 10 kr.

Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban és Joerges Á. özv. és fia könyvkereskedésében.

Hivatalos, magán és nyílt-téri hirdetések megállapított díj-szabásunk szerint számíttatnak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágosítás ingyen adatik.

Felhívjuk újból azon tisztelt vidéki előfizetőinket, kik az előfizetési pénzt még be nem küldték, hogy azt legezészerűbben postautalvány által mielőbb megküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap küldésében akadály támadjon. Tisztelettel a kiadóhivatal.

Az év végén.

Az idő óriási tengerébe a többiek után elmerülő 1895 év végén, egy kis visszapillantást akarunk vetni ez évnék, városunkat és vidékünket érdeklő fontosabb eseményeire. — Mindenek előtt eszünkbe jut azon nagy veszély, mely a beállott ezüstválság folytán egész bányászataunkat és így városunk létalapját majdnem végenyészettel fenyegette s mely most már hál' Istennek megszüntnek tekinthető. Ámde e fenyegető veszély volt oka annak

is, hogy városunk javát szívükön hordó vezető elemeink, a kormány támogatása mellett, minden lehetőt megkíséreltek, hogy ha a végveszély beállana s a bányászati őstermelés mindinkább korlátozottnak, a lakosságnak más foglalkozási és kenyérkereseti forrás nyitassék.

Igy aztán alapított gyöngye kísérletként a kötszövet és cipőgyár Selmezbányán és sokkal szerencsésebb auspiciumok, a helybeli körülményeknek gyakorlati tekintetbe vétele és felhasználása mellett, a lovag Berks Róbert igazgatása és képvisellete alatt álló báró Geramb-unió sandriki ezüstmű és a bélabányai ólomgyára.

Ugyancsak az ezüstválság veszedelme volt oka annak, hogy a város tulajdonát képező hodrusi sötétvégtárna 50,000 frtért

a kincstárnak eladatott s így városunk egy valóságos balasztól menekült meg, mely mindig csak pénzáldozatokat követelt, de hasznot nem igen hozott, s mely talán a kincstár kezelése alatt jövedelmezővé válhat. Városunk tehát ezzel megszünt önálló magán bányatulajdonos lenni.

Számbavehető változást idézett elő sok éven keresztül hivataloskodott, érdemdús polgármesterünk, Ocsosvzky Vilmosnak elhalálása. Helyébe Szitnyai József addigi főjegyző lett egyhangulag megválasztva, míg az így megüresedett főjegyzői állásba egy új, fiatal erő került be, Sztancsai Miklós személyében, kinek tényleg igen rövid ideig viselt alkaptányi állására szintén egy fiatal erő neveztetett ki, Kutya István személyében.

Hogy az ily állásokbani személyvál-

Tárcza.

Minek is van szerelem . . .

Hogy miért nem szeretem a krumplit s a gyerekeket? — Hm!

Tavaly történt; szerelmes voltam, mint a macska, s természetesen egy „Vénus“-ba. Szép volt, bájos volt, szerettem, imádtam s „ő“ — viszonzta szerelmemet; viszonzta, tudom határozottan. Egyszer — ép pénteken — náluk voltam; az egész hazban senki, csak ő . . . Krumplit hámozott, én melléje ültem. Kedélyesen beszélgettünk sok mindenféléről p. o. milyen szép idő van, milyen eső volt mult héten, bizonyára esni fog megint, mert neki a jobb tyukszeme nagyon fáj . . .

Ekkor leesett egy krumpli . . . és ez a krumpli végzetes volt.

Mint tigris zsákmányára, ugrottam a krumpli után, megragadtam s ekkor eszembe jutott valami . . .

Féltérden állva hatásos szerelmi vallomásba fogtam:

„Imádtott Leokádia! Szeretem örülésem, szívem egész hevével . . .“

„A krumplit?“ szól közbe Leokádia. (Ekkor vettem észre, hogy jobb kezemmel szívemen szorongatom e nemzetközi tápanyagot.)

„Nem, nem a krumplit, kegyedet angyali Ládi! A mióta megláttam, nincs nyugtom . . .“

„De majd lesz!“ ordított (igenis ordított) közbe egy basso II. hang.

Felugrottam s Leokádia atyjával álltam szemközt.

„Legyen az ur előbb hentes, eszmadia, pék, vagy akármiféle mesterember, akkor nem bánom; de tudákos embernek nem adom lányomat, mert azok mind éhenkórászok!“

Ezzel kinyitotta az ajtót.

Nem kellett ehhez Pallas lexikonja — megérteltem, s keserves pillantást vetve a megfőzendő krumplira, kifelé indultam mint a rák.

Valami suhogás-félet hallottam még s ily forma szavakat: „Nesze imádtott Leokádia!“ „Kell-e még angyali Ládi.“ — Közbe szivrepesztő sirás vegyült . . .

Oh az a krumpli!

*

Igy hát vége lett volna az aranjucezi szép napoknak, ha Leokádiának fiatal sógornője nem lett volna. Ennek a sógornőnek pedig volt egy roppant féltékeny férje, kinek homlokán két szarvnak hegye kezdett kinőni, a mi azonban nem volt akadály arra nézve, hogy az ég e boldog házaspárt egy fiúval meg ne ajándékozza, ki a leirt krumpli-katasztrophánál éppen másfél éves volt.

Áldott egy asszony volt ez a sógornő; értett mindenhez, csak a főzéshez, no meg a gazdálkodáshoz nem. Hanem ázután a regényolvasás terén, tyűh! . . . Nem volt az a 24. vagy 48. füzetben megjelent, regénynek esufolt rémhistoria, melynek tartalmát a legapróbb részletekig nem tudta volna.

Egy ily regényben olvasta többek között két boldogtalan szerelmes történetét, kiktől szülőik beléegyezésüket megvonták, de a kik végül is egy áldott rokon közbejötté folytán egymáséi lesznek.

A mi esetünk pedig ugyanaz volt t. i. az enyém, meg a Ládié.

S ő, a nemes hölgy vállalkozott a regénybeli rokon szerepére.

Egy napon levelet kaptam; felbontám, ez állott benne: „Pénteken (megint pénteken) este 6 órakor legyen sógornőmmel. Leokadia.“

Én tehát pénteken este 6 órakor ott voltam a sógornőnél, ki már várt Leokádiával.

Élénk színekkel (regényfrázisokkal) esetelte szomorú helyzetünket biztatva, hogy azért ne csüggedjünk a meddig őt látjuk, mert a szerelmeseket . . .

Nem fejezhette be, a háznak reményteljes örököse éktelen sivitást kezdett a kályha mögött, a hol két macskával játszott.

A sógornő ölébe kapta a nyafogó jószágot, de hogy nagyobb páthoszszaal beszélhessen, a „bácsi“ térdére helyezte azt. Ez a bácsi pedig, mivel az „erős nemet“ a szobában csak én képviseltem — jó magam voltam.

Ő pedig folytatta, hogy ne féljünk, ne riadjunk semmitől vissza, mert ha kell, akkor ő fog . . .

„Jaj!“ szakítottam itt félbe, mert a kicsi poronty jobb időtöltés hiányában bajuszomba kapaszkodott.

„Nagysád!“ mondtam én, „ez mind szép; én nem riadok vissza semmitől, de attól, hogy hentes, eszmadia stb. legyenek, mégis borzadok.“

„De kérem Ruman ur, ne vegye az öreg szavait . . .“

Női hang üté meg kívülről füleinket s erre fölestül együtt elsápadtunk.

„Néném, a tanti Lucza!“ rebegé Leokádia. „Rejtőzzék el gyorsan, mert ha őnt meglátja, akkor veszve vagyok.“

Leteltem, azaz ledobtam ölemből a kis embert s rohantam a sifonernek: zárva volt. Erre egy ugrással az ágy alatt voltam.

Következő pillanatban belépett Lucza tanti. És rémitő tracs keletkezett. Fél órán át szapultak ott mindenkit kezdve az alispánától le az utolsó szobalányig s nekem ezt mind végig kelle hallgatnom az ágy alatt.

Közbe pedig a változatosság kedvéért a kis Feri az ágy alá kiabálta, hogy: „Bácsi, bácsi!“

tozás minden esetben bizonyos irányváltást is szül, azt ezen esetben is észrevenni véljük. Sietünk azonban mindjárt megjegyezni, hogy ezen irány, ha úgy fog maradni és haladni mint eddig, városunkra nézve csak üdvös eredményekkel járhat.

Nem vélünk csalódní, ha a rövid időn belül is kézzelfogható eredmények elérésében, Rudnay Béla főispánunknak is nagy részt tulajdonítunk, ki városunk javát szíven látszik hordani s kinek ép ezért azt kívánánk, hogy jelenlegi főispáni székét ne hagyja el; mert úgy miként a legutóbbi közgyűlésen Oldinger Antal bélabányai plébános igen helyesen jegyezte meg, hogy a tanítók folytonos gyors változtatása a népnevelési ügyre káros befolyással bír: a főispánok folytonos változtatása, a közigazgatásra előnyös hatása szintén nem lehet. Ez a folytonos főispáni változtatás tehát nem helyes po — . . . akartuk mondani politika, de ez lapunk keretéből ki lévén zárva, azt mondhatjuk nem helyes dolog; mert alig ismerkedett meg a főispán a helyi állapotokkal és emberekkel s alig lett egy kissé őszintébb s bensőbb a viszony közöttük, már is áteszik más helyre, hol új, ismeretlen viszonyokat és embereket talál.

Ez évben alakult meg a Felső-Rónán villákat építő részvénytársaság is; oly vállalat, mely legjobb meggyőződésünk szerint prosperálni fog.

Mint országszerte, úgy nálunk is nagy változást idéztek elő az egyháztörvények; mert új anyakönyvi hivatalokat, Bélabánya testvérvárosban és Steffultón új, rendes

rendőrbiztosi állásokat kellett szervezni, a mely állásokra kinevezettek, úgy miként a hodrusi biztos is, felruháztattak az anyakönyvek vezetésével és a házasságkötéseknél való közbenjárással. Különben e törvények életbe lépte nálunk simán és akadálytalanul ment végbe.

Ezen év egyik minket nagyon is közelről érdeklő aktualis eseménye az is, hogy a Selmecz-Ipolyvölgyi vasút kiépítése elhatározott, sőt ezen vonal közigazgatási bejárása megajánlott.

Az elvi elhatározások közül kiemeljük, hogy a közegészségügy terén már legközelebb üdvös reformok fognak életbe léptettni, különösen, hogy kórházunk szervezete gyökeresen át fog alakittatni.

Jánoshegyi Wankovits Lajos 3000 frtos alapítványa által közelebb jutottunk azon célhoz is, hogy városunkban egy árva és szeretetház fog létesittetni.

Hodruson egy harmadik városi iskola fog már legközelebb alapittatni. Ez év vivmánya az is, hogy a belvárosban egy második óvoda (az alsó utca) alapittatott. Hogy pedig városunk, államunk ezredéves fenállásának nagy nemzeti ünnepén méltóan lesz képviselve, magától értetődik. — Ugyancsak ez évben kereszteltettek el az utcaink és tereink alkalmas nevekkel.

Építkezések tekintetében sem maradtunk hátra; itt van Hell Jakab Hungaria szállója a Deák Ferencz-utca főhelyén, Lestyánszky József szép, modern kényelemmel berendezett bérháza a Zsigmondy Vilmos utcában; Ertl János új háza a

felső-rózsautca szélén; Steiner Mór új épülete és bolti helyisége az alsó utcában s a mit legelőször kellett volna említenünk, a Szent Erzsébetkápolna stilszerű épülete is ez évben lett befejezve és felszentelve. A külutcaiban is épültek újabb házak s azokban is nagyobb gond fordított az utca rendbetartására és kivilágítására.

Mindezen csak röviden és nagyjából felhozott adatok mutatják azt, hogy városunk, épenséggel nem nagyon kedvezőnek nevezhető anyagi viszonyai dacára, nem csak, hogy el nem maradt, de ez évben is és különösen a legutóbbi rövid időn belül fejlődésében jókorát haladt.

Hogy még nagyon, nagyon sok tenni való van hátra, ki vonná kétségbe? De ki tagadná viszont azt is el, ha teljes tárgyilagossággal bírálja meg az im elmuló év eseményeit, hogy vezető férfaink sok nehézségekkel és akadályokkal küzdöttek meg, s nem kis munkát végeztek, hogy mégis ily eredményt tudjanak felmutatni.

Dicséret és elismerés nekik ezért!

Hisz elismerés nélkül lankad a munkakedv, szünetez az iparkodás. Pedig a városi közügyeink terén működőknek nagy szükségük van még mindkettőre, hogy a kitűzött feladatokat és törekvéseket siker koronázza.

Hogy ez bekövetkezzék s hogy csak a legritkább esetben legyünk kénytelenek a gáncs épenséggel nem kellemes fegyveréhez nyulni, ez óhajunk és őszinte kívánatunk az im pirkadó új esztendőhöz.

Végül meg kell emlékeznünk arról is,

nikotin mennyisége is, — a rosszabb dohányfajok 2—7% míg pl. a havanna dohánynál 0.5—1% nikotint találunk.

A nikotin mérgező hatása a dohány élvezete által, legyen az a legszebb pipából a vagy szép kezek által csinált szivarkából a vagy az öreg urnak nélkülözhetetlen tubákos szelencéjéből lett legyen az származott — lép fel.

Dohányzás alkalmával a dohányban lévő nicotin destilláció útján a füstbe megy át. Mellesus 100 gr. virginia-dohány füstjében $\frac{3}{4}$ gr. nicotint talált. Minél szárazabb a dohány, annál kevesebb nicotint tartalmaz az, és megfordítva. A pipák száraiban összegyűlemlő nedv (mocsok) dús nicotin tartalmánál fogva mérgező.

Miután a szervezet a folytonos dohány élvezete miatt a nikotinhoz nagyon is hozzászokik, ez okból a mérgező hatás mennyisége is igen változó.

17 pipadohány a vagy 9 erős szivar egymásután való elszívása, Hellwig — illetőleg Gordon szerint — a vagy 0.8—1.2 tubákelfogyasztása Taylor szerint már halált okozott.

Kisebb mennyiségű dohány élvezete avagy a folytonos dohánynyal való manipuláció, pl. dohánygyári munkásoknál, emésztési zavarokat, főfájást, a végtagok reszketését vonja maga után. Különösen ártalmas a tüdő és szivbetegekre nézve.

No de a dohányos ember ezen gyengébb nicotin mérgezést szívesen eltűri a füstölési szipakolási élvezetének kielégítése céljából.

A dohány élvezete által a nicotin annyira átjárja a testet, hogy pl. évek hosszú során át tubakoló embernek a tüdejében vagy a májában is fellelhető a nicotint találni.

Kimutatása pikrinsavval — mellyel jellemző csapadékot ad — történik, de bagó szaga már elárulja jelenlétét.

Megemlítendő továbbá a Strychnin. Rendesen a Brucinnal fordul elő a Strychnos nux

Mérgekről.

Irta és a selmeczbányai gógy. és term. tud. egyesület ez évi decemberben 7-én tartott gyűlésén előadta: Gschwandtner Gusztáv kir. bányamérnök.

(Vége.)

Említésre méltó továbbá a morphinnek méltó vetélytársa az újabb időben nagy hírnévnek örvendő Cocain: mint kitűnő fájdalomcsillapító szer azt hiszem mindnyájunk előtt ismeretes, mértéktelenül használva azonban ép úgy mint a morphin veszedelmes.

Mint mérget legyen szabad a következő példával megvilágítanom:

Egy francia orvos felolvasásában a következő esetet említi: három betege volt, a kik kis adag cocain bevételére utasítottak, ezek az orvos rendelése ellenére azonban nagyobb adagokat kezdtek bevenni.

A hatás főleg érzéki esalódás útján rövid idő alatt jelentkezett. Így az egyik, ha egyedül volt, azt hitte, hogy nevéen szólítják, fölriadt, körülnézett és a megszólított kereste. Gyakran azt érezte, mintha valaki a hátára ütött volna: a butorokat maga felé közeledni látta, maga körül lepkéket, bogarakat látott repdesni s igen jellemző, hogy mindegyik bőrében, nyelvében bacillusokat vélt érezni.

Az élvezeti mérgek mint alkohol, absynth, koffein, Thein stb. mellett a nicotin érdemel említést.

A nicotin az organismusra erős mérge: — Tiszta állapotban szintelen folyadék, mely a levegőn gyorsan megbarnul. Organikus savakhoz mint alma — citromsavhoz kötve, a dohányban fordul elő s miután a dohány ugyszólva nélkülözhetetlen élvezeti cikk gyanánt szerepel nemcsak a férfiak, de már a nőknél is, úgy hogy Crawford szerint az emberiség 4480 millió font dohányt fogyaszt el évenként, nem tartom közömbösnek a nicotin ismertetését.

A dohány fajok jóságá szerint változik azok

Rettegtem a fölfedezéstől s szerettem volna megfojtani a kölyköt. Szerencsére azonban anyja elkapta onnan s nyugtom némileg visszatért.

„Gyerünk haza!“ mondá végre Lucza.

Igy várhatták hajdan a zsidók a Messiást, mint én eme két szót.

S már készültek kifelé indulni mindhárman, mikor egyszerre belépett a férj — az a féltékeny férj.

Lélekzetem elállott.

„Mindjárt itt leszek kedves férjem, csak elkísérem egy darabig Ládít és Luczát.“

A három kiment, egyedül maradtunk: én a féltékeny férj és Feri.

Hideg verejték gyöngyözött homlokomon, midőn helyzetemet átgondoltam.

„Bácsi, bácsi!“ hangzott egyszerre s vigyorgó borzas fej kandikált az ágy alá — a Feri feje.

Keresztet vetettem magamra s kiugrottam az ágy alól.

„Bocsánat Uram, én . . .“

Torkomon akadt a szó, mert a férj hideg vérrel revolvert akasztott le a falról.

Több sem kellett! Egy ugrással künn voltam a konyhában s onnan két dézsát feldöntve a szabadban. A férj utánam.

Lövés dördült s én átlukasztott kalappal rohantam tovább a sötétbe.

Másnap eltűntem a vidékről . . .

Mint később halottam: Leokádia egy városi díjnok neje lett, a szép sógorasszony megszerezte Zola összes regényeit, féltékeny férjének pedig már 12 águ agganacs diszlik homlokán

Én pedig borzadok, ha krumplit és kis gyekeket látok.

Nemetz Oszkár.

hogy közéletünk érdemes bajnokai közül, ez évben, hármat ragadt el a kérelhetetlen halál: Ocsovszky Vilmos sok éven át érdemekben gazdag polgármesterünket, Péch Antal páratlan magyar bányász szaktudó-sunkat és volt országgyűlési képviselőnkét és Szécsi Zsigmond jeles akadémiai taná-runk és kitűnő erdészeti szaktudó-sunkat.

A mindig élő kegyelet, ezek műveire, tetteire és hantjaira a feledés fátyolát bo-ritani nem fogja!!

Karácsonykor.

A természet alszik. A nap gyéren, hidegen, rövid időre lövelli sugarait a kifáradt földre, mely lombtalanul szinte fázik a téli ég alatt.

A fák, a cserjék nedvkeringése lassul, gyen-gül, eláll.

Hogyha így maradna mindig?!

De nem!

Nem a vég ez, nem halál!

A dermedtség közepén új életet önt a nap-sugár a szunnyadó erőbbe. A csirában ébred a jövő-dő lét, a föld nedvei újra keringenek, felfelé törve a fák törzsein, s megalkotják a rü-gyet, mely rejtve ugyan, de fejlődve ott van a kéreg alatt, hogy kitorve kifakadjon; újra virágot, újra lombot adjon a természetnek.

S ez a titkos pillanat, midőn új erő lehel-lete, új élet-ereje árad szét mindenütt, karácsony-kor van az, midőn a kereszténység Megváltója születését, s így az emberiség ujjászületését ün-nepli.

S nagy eszme mind a kettő!

A halálból élet támad; a homályt legyőzi a fény.

S mint a fejlődő növény a fény felé fordul, a fény felé törekszik, úgy az emberiség vágya is a fény felé, a szellem fénye felé irányul.

vomica és a Strychnos Ignatia nevű növény magvaiban.

A kereskedésben a Strichnin mint fehér amorph por vagy kristályos módosulatban is fordul elő. Vízben nehezen, olajokban azonban könnyen oldódik.

A legkeserűbb, de egyttal a növényi mér-gek legerősebbje; már 5 mg. halált okoz.

Az indiánok, nyilmérgének egyik főalkotó részét képezi.

Érdekes, hogy a csigák a Strychnint a leg-jobban, míg a békák legkevesébbé tűrik el.

A Strychnin patkány, egér s más kártékony állatok kiirtására használtatik s ily célra némely gyogyszertárakban kapható is.

De miután a Strychnin a legölőbb mérgek közé tartozik, árusítását illetve a nagy közönség kezei közé való jutását a legszigorubbán ellen-őrizni kellene.

A Strychninról a természettudományi köz-löny 164-ik füzetében a következőket olvashatjuk: A Strychnin olyan gyorsan ölü mérgek, hogy alig kerül az állati szervezetbe, az illető állat már is elpusztul; a mérgeknek tehát alig van ideje a vér-edények útján a test körzeti részeibe és így a bőrbe is eljutni stb. azért a Strychninnel mér-gezett róka bőrét minden veszély nélkül lehet ruhák bélésére felhasználni.

Kimutatása az Ottó-féle eljárás által esz-közölhető. E célból a vizsgálendő anyagot tö-mény kénsavban oldjuk, az oldathoz kevés bi-chromát jegeckét adunk a midőn is, Strychnin jelenlétében, pompás ibolya színű csikok kelet-keznek.

A Brucin salétromsavval vérvörös színű oldatot ad.

Ellenszerül: Tanninoldat, kávé szolgál.

A növényi mérgek rendkívül nagy csoport-jából még egynéhányat kívánok csak névleg meg-nevezni.

Ilyenek: Chloroform, Chloralhydrat, Vera-trum alkaloidák akonit alkaloidák, Colchinin, chinin, chinaalkaloidák, Solanin. Musearin Di-

Hány sötét előítélet hullott porba már a szellemi felvilágosodás előtt; de mennyi van még, mely lehunyja szemét az igaz világosság elöl és küzd vakon de elkeseredetten ellene.

De lesz még ujjászületés!

Eljön az idő, midőn az előítélet s emberi tévelygések minden homálya szertefoszlik; eljön az idő, midőn az emberi szivre borult jégkéreg enged, s a szellem lerázza a föld porát; eljön az idő, midőn az emberi erkölcs legszebb tör-vénye, legszebb eszméje, legmagasztosabb érzelme: a szeretet kivívja magának a diadalt s édes test-véri kapcsolatot létesít dél és éjszak, kelet és nyugat népei között.

S ez lesz a legfenségesebb ujjászületés, ez lesz az egész emberiség legszebb karácsonya!!!

Ujdonságok.

— **Kitüntetés.** Broszman Jenő főmérnök és szélaknai gépfelügyelőnek Ő Felsője a m. kir. bányatanácsosi czimet és jelleget adományozta. A kitüntetett főmérnök, a gépészet terén nem-csak hogy rendkívüli kitűnő szakérő, de az általa feltalált fűrőgép, nevét a külföldön is széles szak-körökben ismertté tette s így e kitüntetést nagyon is kiérdemelte.

— **Eljegyzés.** Greguss Antal t. polgár-társunk és tűzoltó alparancsnok eljegyezte özy. Prokscha sz. Timko Josefín urnőt Kőrmőczbányáról.

— **Halálozás.** Lámer János polgártársun-kat súlyos csapás érte, a mennyiben neje szül. Regul Mária e hó 20-án élete 54-ik és boldog házasságának 23-ik évében elhunyt. A boldogult földi maradványai e hó 22-én lettek a rokonok, barátok s ismerősök részvéte mellett eltemetve.

— **Ismét betörés.** Folyó hó 21-én virradóra Tekus József éléskamrájába eddig ismeretlen tet-tések betörték s onnan rumot, spiritust és ruha-neműt loptak el.

— **Hűsbélyegzés.** Jeles szakképzettségű, te-vékeny állatorvosunk Fodor József azt a nem

gitalis, Strophantus stb. ezen említették mérge-zésekre kevésbé alkalmazhatnak s csekély mennyi-ségben inkább mint becses gyogyszerek ismeret-tesek; véletlen mérgezések azonban ezekkel sem tartoznak a ritkaságok közé.

Végül röviden az állati mérgek közül legyen szabad egy párat felemlítenem.

De miután általában véve az állati mérgek tüzetesen megvizsgálva — illetőleg összetételök mindvégig megállapítva nincsen, azért csak is azon nevezetesebb állat csoportokat fogom felemlíteni, a melyek testök egész részeiben mérgező anya-gokat, tehát mérgeket választanak ki.

Igy a kigyók mérge vagy mint nevezik ki-gyómérgek. Az ophidiák összes családjának mintegy ötödrésztében fordul elő s többnyire rá-góizmok között lévő mirigyek által választatik ki, s úgy vannak ezen mirigyek a szájjában elhelyezve, hogy minden harapásnál összenyomatnak a mid-dőn is a mérgek egy a felső álkapocsban lévő ugynevezett mérgefog hegyénél végződő kis csa-tornán át ürül ki, illetőleg jut a sebbe.

A mérgezés tehát a kigyók által nem csipés, hanem harapás útján lép fel, s annál erősebben minél inkább meg vannak a mirigyek telve mé-reggel. Ha a mirigyek méregtartalma kiürült a mi néhány erősebb harapás után beáll, akkor az illető kigyó harapása már teljesen hatástalan. Ezen alapszik a kigyóbüvölők titka.

A kigyók legtöbbször csak akkor harapják meg az embert, ha ingereltetnek vagy reájok lép-pünk vagy ha utánuk kapunk.

A mérgek kigyók közül említendő a nálunk is előforduló közönséges vipera azaz kurtakigyó, a homoki vipera, továbbá az Amerikában élő csörgő kigyó, Kelet-India és afrikai pápaszemes kigyó s az indiai és csendestengerekben tanyázó tengeri kigyó stb.

A nyers kigyóméregből alkohollal való ki-csapás útján az ugynevezett viperin és Crotalin alkaloidokat nyerjük, a melyek azonban nem tiszták.

elégé dicsérhető eljárást foganatosítja, hogy a vidékről a városba behozott mindennemű húsokat, leölt sertéseket (sztojak) stb. a napi keltezéssel ellátott bélyegzővel megbélyegzi s ezáltal a fo-gyasztó közönségnek módjában áll minden el-adás alá kerülő húsdarabnál megtudni, hogy el van e látva a bélyegjeggyel s így hogy a hús egész-ségesnek találtatott-e és hogy melyik napon lett az a városba behozva. Ha tehát valaki a vidék-ről behozott hús vételénél biztonsággal meg akarja tudni, hogy fris-e a hús s nem régibb-e, csak a rajta lévő bélyegkeltezt kell jól megnéznie.

— **Vásár.** A múlt héten megtartott marha-vásárra körülbelül 400 drb. különféle marha lett felhajtva, de a vételkedv oly csekély volt, hogy csak 60—70 drb. cserélt gazdát. — A kirakóvá-sár, tekintettel arra is, hogy épp karácsony előtti-re esett nagyon élénk és látogatott volt. Eltekintve néhány apróbb lopásoktól, melyek ilyen alkalomkor kikerülhetetlenek s melyek tetteit ren-dőrségünk nyomban elcsipte, a nagy sokadalom daczára, a rend kifogástalanul fentartatott.

— **Rendőri hírek.** Említettük lapunkban, hogy Gamma Győző pénzügyi könyvelő házába, az ott szolgáló Sch. J. állítása szerint, egy fekete szakálu ember állított be s észrevevén, hogy sem a háziúr, sem a háziasszony otthon nincs, a szomszédszoba ajtajának üvegtábláját bezúzta s azon keresztül a szobába hatolt, de a cseléd-leány lármájára azután az ablakon keresztül meg-ugrott. — Most kisült, hogy ezen szobában lévő szekrényből karpereczek és más ékszerek, valamint 12 darab dessert ezüst kés tűnt el s hogy ezen tárgyakat a 14 éves cselédleány, bizonyára vala-kinek felbujtogatására lopta el és az előadott fekete szakálu emberről szóló mesét vagy ő, vagy a felbujtató gondolta ki. — **Hírhedt verekedő kompániát** tartóztatott le rendőrségünk múlt vasárnapról hétfőre menő éjjelen; áll pedig e jeles kompánia három tagból, kiket már a rendőrség jó ideje figyelem-mel kísér s kikre főkapitányunk egy néhány napi

Ellenszerül a sebnek gyors kimosása illetve kiszopása ajánlatos. Az Amphibiumok csoportja közül a foltos Szalamandra — melyben saman-darin alkaloid, — tarajos göte, közönséges va-rárgyos béka, vízi varárgyos béka, melyekben phrynin alkaloid foglaltatik — érdemelnek em-lítést. Ezen állatok bőrmirigyekben választanak ki mérgek anyagot s ez azonban csak akkor lö-veltetik ki, ha az illető állatot megfogjuk, s a kilővelt mérgek, anyag főleg akkor válik mérgezővé, ha az a gyomorba jut.

A halak közül a középtengerekben élő Ser-ianus scriba, — továbbá a folyami orsóhal ér-demelnek említést.

Az Arachnoideák és Myriapodák közül kü-lönösen a melegebb éghajlat alatt tartózkodó scorpíók a kiválóbbak. Érdekes, hogy Mexikónak egy 15,000 lakossal bíró városában scorpíó csi-pések következtében, statisztikai adatok szerint évenként mintegy 200—250 ember hal el.

Némely Dél-Európában előforduló pókfélék mint Tarantula Apuliae stb. szintén mérgek.

Az insekták csoportjából, a méhek, dara-zsak, hangyák — különösen vöröshangya — legyek — főleg a marhapöcsök s a különféle poloskák mint mérgező anyaggal s méreggel bíró állatok tűnnek fel.

Továbbá a Ptomainokat, vagy mint néme-lyek nevezik hulla mérgeket kell említenem, me-lyek a bacteriumok behatása folytán úgy élő, mint meghalt emberi vagy állati testben képződ-nek s állítólag okozói a különféle járványos. mint Diphteritis, kolera, pestis stb. betegségeknek.

Ezen csoportba tartoznának végül az előadá-som kezdetén érintett emberi illetőleg női- és férfi mérgek, de miután azt hiszem, hogy ezen mé-regnek tulajdonsága, hatása s képződése mind-nyájunk előtt fájdalom ismeretes még pedig job-ban, mint azt pár szóval ellehetne s el tudnám mondani, ez okból ennek tárgyalásába nem is bocsátkozom.

hüvöst szabott ki, hol idejük lesz gondolkozni azon, hogy a rendes életmód és munka mégis csak többet ér, mint a garázdálkodás. Neveiket még ezuttal kiméletből ki nem tesszük. — Tetszhalott? Szegény Lamer Jánosné mult vasárnap délután eltemették. Alig, hogy a gyászoló közönség oszladozni kezdett és a sirás a koporsót beföldelni akarta, olyasféle nesz hallatszott a koporsóból, mintha tetejére valaki kopogott volna. A sirás a beföldelés szomorú munkáját azonnal abban hagyva, az észlelt jelenségről értesítette a templomszolgát és az elhalt nő férjét, kik ismét a rendőrségnél tettek jelentést és így Androvits Béla rendőrbiztos küldetett ki a temetőbe, hogy e rejtélyes ügyben járjon el. Az eljáró biztos a koporsóra lehányt kevés földet rögtön kihányatta, a koporsó fedelét kinyitatta, de bizony a halott hidegen, meredten, mozdulatlanul feküdt ott . . . valóban halott volt. Hogy a sirásó hallucinációja által előidéztet eme kínos jelenet sok népet csodított oda, ez tekintettel arra is, hogy vasárnap volt, magától értetődik. — A blakbeverés. Valami garázda spéczi mult vasárnap éjjel az alsó-rózsautczában több ablakot bezuzott, mely hősies tettét bizonyára alkoholos állapotban követte el.

Különfélék.

— **Vadászat.** A két elmúlt vasárnapon tartott akadémiai gyakorlati vadászat a tópataki és drenyovai erdőkben összesen 7 nyulat és 3 őzet terítettek le. Részt vettek az akadémiai hallgatókon kívül, Gretzmacher Gyula, Vadas Jenő, Pauer János akad. tanárok és Belházy Gyula akad. tanársegéd.

— **Iparos ifjusági egyesület** létesítése érdekében négy helybeli iparos segéd egy szépen megokolt kérvényt nyújtott be városunk tanácsához, a melyben azon óhajuknak adnak kifejezést, hogy a város ingyen helyiséget és bizonyos évi segélyt szavazzon meg az egyesületnek, mely egyesület alakításával egyszersmind a milleniumot is ünnepele nék iparos ifjaink. A kérvényt — mint halljuk — polgármesterünk kiadta főkapitányunknak, hogy véleményadás czéljából az iparhatósági megbizottak között köröztesse. Hát biz erre kár „véleményadást“ kérni, mert mindnyájan érezzük egy iparos ifjusági egyesületnek úgy hazafias, mint erkölcsi szempontból való szükségességét. Sikert kívánunk nekik! Különben e tárgyhoz annak idején még bővebben hozzászólunk.

— **Életuntak figyelmébe** ajánlom a pachertároi térről a hóhérucezáig kapaszkodó lépcsőt, mint oly közlekedési helyet, hol nagyon könnyen megmenekedhetnek minden földi gondtól. Ez a lépcső nyáron sem valami kényelmes; és közepétől fölfelé oly meredek, hogy valami kőszáli kecske azt gondolhatná rajta, hogy odahaza van. A nyughelyekről tovább vezető lépcsők első foka oly szertelen magas, hogy kitanult akrobata legyen, a ki arra fellépni tud. Hát még most télen milyen az a lépcsőzet! Nehány fokát elvitte, a kinek tán szüksége volt fára; hó és jég háborítlanul terjeszti rajta birodalmát, szeszélye szerint hol mornogó vizzuhatagokat, hol gletsereket teremtve rajta. A ki háromszor megmászta már a Mont-Blancot, s nem rettenne vissza a Hymalaya megmászásától sem, ezer forintot teszek egy selmeczi gázláng ellenében, hanyatt vágódnék ijedtében, ha látná, hogy ezen a lépcsőzetten fel kell kapaszkodnia. Meddig marad ez így?!

— **Hol legyen honvédszobrunk** kérdéséhez a következő sorokat vettük: Nem lehetne-e azt a mi honvédszobrunkat, melynek hova állítása úgy látszik még mindig gondot okoz, a pachertároi telepház előtt elterülő térre helyezni? Természetes, hogy a tér ez esetben parkirozandó és elkerítendő lenne. Nem ártana Selmecknek egy kis promenád-féle helyecske a városban; mert bizony a botanikus kertek kissé kifelé esnek a városból, a szép nyilvános kertnek kínálózó felső majossal pedig nem törődik senkisé. — Méltóztassék csak megnézni, mily szánalmas állapotban van, az utóbb említett helyen, a felséges uralkodó pár egybekelésének 25 éves jubileumára felállított emlék, a mely egy karmesteri pulpitushoz, vagy szinpadi sugólyukhoz hasonlítható; hát a környezete?! Ez botrányos! Még a kiszáradt faülteményeket az emlék körül sem eserélik ki friskekkel. A pachertároi tér szépítésére és nagyobbitására nézve még tovább megyek; még pedig azzal, hogy az itt létesítendő parkba belevonnám azon kis kincsesári kertet, mely jelenleg a kir. szertárnok által használtatik és mely neki néhány karelabán és sárgarépán kívül, más hasznót nem hajt. Nem hinném, hogy ezen kertnek a fentebb említett czélra való átengedése ellen természetesen a kellő cautelák mellett a kincstár szót emelne. Legkevésbé hiszem ezt jelenleg, Hüttl miniszteri tanácsos ur igazgatása alatt, a ki Selmeckbánya városának érdekei iránt a legjobb indulattal viseltetik. Azon esetben ha az általam csak vázlatosan jelzett terv elfogadhatnák és az ige testté lenne, gondoskodni kellene természetesen a panorámák, szénaeladás és ácsolati munkáknak, a Pachertároi térről más helyre való elhelyezéséről; de azt hiszem, ezen czélokra találnék másutt is hely. A földolog az, hogy Selmecknek egyedüli kis terecskéje szép külsőt nyerne, ezen tér körül lakók pedig örökké hálálkodnának a város böles atyáinak azért, hogy őket a panorámás kintornák, néha heteken át tartó fülhasító nyávgóságától megmentette. A honvédszobornak pedig szebb hely ennél alig ha kínálkozik városunkban.

— **Az egiptomi hét csapás** egyike, a teljes sötétség lepte meg városunkat folyó hó 20-án este. No persze, modhatják, hiszen este nem is lehet világos. Az igaz, de lehet világítás. Csakhogy nem volt. Az egész alsó utcában a

kamaraházig még teleszkoppal sem lehetett volna egyetlen árva légszeszlángot felfedezni; ott azután libegett-lobogott egy-kettő, hogy csakhamar ez is aludni menjen s így azután a város felső része is vak homályba borult, melyben látni nem, csak hallani lehetett az olvadó hó és jégből eredő patakok csobogását, a beléjük toppanó lábakkeltette locesanást, a gödörbe esuszott szegény halandók keserves és néha czifra sóhajlásait. Valóban egiptusi állapot! Nem lehetne ez másként is? A magyarázatát a dolognak abban kaptuk, hogy a gázgyárban kifogyott a — gáz. (!!!)

— **Lerázzuk-e a havat a gyümölcsfákról?** Abból az alkalomból, hogy a gyümölcsfák korona ágai is görnyedtek a hó sulya alatt s látjuk itt-ott a havat a fákról lerázni kérdést intéztünk városi gyümölcsészünkhöz, hogy szükségképeni-e ez az eljárás? A válasz ez: „Az inkább fahajtásokat növelő buja növényű ágak a hó sulya alatt ha — akár iv alakban is meghajolnak, nem jár hátránnyal, sőt ellenkezőleg, nedvsűrűsödés állván be, a termés gazdagabb lesz. Megfordítva áll a dolog az amugy is lehajló, lecsüggő ágaknál, hol a növény gyöngye s ennélfogva a termés nem tökéletes. Ilyeneknél helyén való a hónak lerázása, ha nem is félő, hogy a hó sulya alatt az ág le-törhetne.

— **Sürgöny.** Bogola-Gyarmat (Kelet-Ázsia). A „Török“ hadsereg Rudó fő Ka-Gán vezénylete alatt kemény harc és az összes combatansok felmasiroztatása után, legyőzte a „Citovszkok“ nem jól fegyelmezett hadát. A harc folytatódni fog és nagy kérdés, hogy az elkeseredett Citovszkok nem-e győznek, a véresnek ígérkező hadjárat végén a „Török“ táboron. A győzelem híre nagy örömet keltett a Muftik központi főtanácsánál is.

József főherczeg ő csász. és kir. fensége udvari szállítója.
Fülöp szász Coburg-Gothai herczeg ő kir. fensége szállítója.
Sürgönyezim: Gottschlig Budapest. Telefon 58—86.

GOTTSCHLIG tea-, rum- és cognac-
AGOSTON nagykereskedő
BUDAPEST.

Központi iroda: IV., Váci-utca 4-ik szám.

RAKTÁRAK:

VI., Váci-utca 6. sz. „a Mandarinhoz“ a Város-ház tér mellett	VI., Andrásy-ut 23. „Hong-Cong városához“ a kir. opera áttelenében
IV., Egyetem-tér, Egyetem-utca sarkán, a „Japán nőhöz“.	

KIVITELI PINCZÉK:
X., Kőbánya, Füzér-utca 9. szám.
Bizományi raktár:

Selmeckbányán:
Marschalko Gyula úrnál.

Közvellen behozatalu valódi chinai és orosz karaván-teák, Jamaica-, Brazíliai és Cuba-rumok, francia cognacok, likőrök a legfinomabb minőségben, eredeti csomagok és palaczkokban, eredeti árak mellett.
— Árjegyzék ingyen és bérmentve. —

Patkányméreg

(Rattentod.)

(Immisch Felix, Delitsch.)

A legbiztosabb s legjobb szer a patkányok és egerek gyors kipuhtítására. Ártalmatlan az emberek és házi állatokra nézve.

Kapható csomagokban 32 kr, és 64 krért

Sztankay Ferencz

gyógytárában Selmeckbányán.